

Diskutera

Kursplanen i ämnet musik

Läsåret 2011/12 införs en samlad läroplan för var och en av de obligatoriska skolformerna grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan. I den samlade läroplanen för respektive skolform ingår kursplaner och kunskapskrav för samtliga ämnen. Det här diskussionsunderlaget riktar sig till dig som undervisar i ämnet musik i grundskolan. Materialet är tänkt att kunna användas som ett stöd för att sätta sig in i kursplanen och i den nya samlade läroplanen. Syftet med materialet är att sätta fokus på den nya läroplanens uppbyggnad och struktur samt visa hur den kan användas för planering av undervisningen i ämnet. I diskussionsunderlaget finns ett antal frågeställningar som rör kursplanens syfte, centrala innehåll och kunskapskrav, läroplanens övergripande mål och deras relation till kursplanen i ämnet.

Det finns ett diskussionsunderlag för vart och ett av grundskolans ämnen. Materialen har en gemensam uppbyggnad och frågeställningarna är desamma i alla material. Det som skiljer materialen åt är endast de ämnesspecifika avsnitten.

Till varje kursplan finns dessutom ett kommentarmaterial med bakgrundsresonemang och motiveringar till urval och avgränsningar i kursplanen. Diskussionsunderlagen och kommentarmaterialen är konstruerade för att komplettera varandra.

Det är Skolverkets förhoppning att det här diskussionsunderlaget kan vara ett stöd i lärares och skolors arbete med den nya samlade läroplanen.

Diskussionsunderlaget är strukturerat under följande fyra rubriker:

- Den samlade läroplanen
- Kursplanen i ämnet musik
- Kunskapskrav och bedömning
- En idé till planering

Den samlade läroplanen

Den samlade läroplanen består av tre delar där de två första delarna utgörs av skolans värdegrund och samlade uppdrag samt de övergripande mål och riktlinjer som gäller för utbildningen. Läroplanens tredje del utgörs av de kursplaner och kunskapskrav som gäller för skolformen.

Kursplanerna är konstruerade utifrån de övergripande kunskapsmål som anges i läroplanens andra del och preciserar vilka ämnesspecifika kunskaper som undervisningen ska bidra med.

Övriga mål som anges i läroplanens andra del under *Normer och värden*, *Elevernas ansvar och inflytande*, *Skola och hem*, *Övergång och samverkan*, *Skolan och omvärlden* samt *Bedömning och betyg* preciseras inte i kursplanerna. Under dessa rubriker finns även angivet vilka riktlinjer som gäller för läraren i undervisningen.

Att diskutera

- Hur använder ni de mål och riktlinjer som finns angivna i läroplanens andra del i planeringen och genomförandet av undervisningen i ämnet?
- Är det några mål och riktlinjer som ni arbetar med på ett sätt som ni själva är extra nöjda med? Försök att identifiera vad det kan bero på.
- Är det några mål och riktlinjer som ni har svårare att veta hur ni ska hantera? Försök att identifiera vad det kan bero på och formulera utifrån detta konkreta handlingsalternativ som ni prövar och följer upp.
- Hur gör ni bedömningar av elevernas utveckling i förhållande till de mål som anges i läroplanens andra del? Hur dokumenterar ni detta?

Kursplanen i ämnet musik

I kursplanens syfte anges vilka kunskaper och förmågor som eleverna ska ges förutsättningar att utveckla. Syftet avslutas med ett antal långsiktiga mål som beskriver de ämnesspecifika förmågor som undervisningen ska ge eleverna möjlighet att utveckla. Genom undervisningen i ämnet musik ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- *spela och sjunga i olika musikaliska former och genrer,*
- *skapa musik samt gestalta och kommunicera egna musikaliska tankar och idéer, och*
- *analysera och samtala om musikens uttryck i olika sociala, kulturella och historiska sammanhang.*

Det är dessa förmågor som ligger till grund för kunskapskraven.

Det centrala innehållet anger vad undervisningen i ämnet ska behandla. I ämnet musik är det centrala innehållet uppdelat i årskurserna 1-3, 4-6 och 7-9. Det är dessutom indelat i följande fem övergripande kunskapsområden:

- Musicerande och musikskapande,
- Musikens verktyg, samt
- Musikens sammanhang och funktioner.

Inom varje kunskapsområde finns ett antal innehållspunkter. Vissa av innehållspunkterna kan återkomma för flera årskurser men skiljer sig då åt när det gäller omfattning och komplexitet. Kursplanen kompletteras med kunskapskrav. Kunskapskraven behandlas utförligare under avsnittet *Kunskapskrav och bedömning*.

Att diskutera:

- Vilka syften lyfts fram i kursplanen för ämnet musik?
- Vilka likheter och skillnader finns i jämförelse med den tidigare kursplanen?
- Hur relaterar de olika punkterna i det centrala innehållet till syftet med ämnet?
- Vad får införandet av ett centralt innehåll i ämnet musik för konsekvenser för er undervisning?
- Vad säger syftet om hur ni behöver arbeta med det centrala innehållet?
- Hur arbetar ni för att skapa en likvärdig undervisning för alla elever?

Kunskapskrav och bedömning

Kunskapskraven ska ligga till grund för bedömningen av elevernas kunskaper genom hela skoltiden och är konstruerade utifrån ämnets mål och det centrala innehållet. Kunskapskraven ger stöd för att bedöma elevernas kunskaper och för att upptäcka vad eleven behöver utveckla vidare samt om någon form av stöd behöver sättas in. I ämnet musik finns kunskapskrav för betygen A, C och E i slutet av årskurs 6 och 9. Kunskapskraven används för att bedöma vilket betyg elevens kunskaper motsvarar. Kunskapskraven i årskurs 9 är även utgångspunkt för terminsbetygen i årskurs 7, 8 och 9.¹ För att tydliggöra för eleven vilka kunskaper hon eller han behöver utveckla kan beskrivningarna i kunskapskraven användas som utgångspunkt.

Exempel

I början av årskurs 7 har läraren just bedömt att elevens kunskaper motsvarar något av betygsstegen A-F i slutet av årskurs 6 i ämnet musik. Läraren kan då visa eleven kunskapskraven för årskurs 9. Utifrån dessa kan läraren och eleven samtala om hur elevens kunskaper och förmågor i ämnet kan utvecklas vidare. På samma sätt kan läraren diskutera beskrivningarna i kunskapskraven för de olika betygen i slutet av årskurs 6 med elever i till exempel årskurs 4 eller 5.

Att diskutera

- Vilka krav ställer kunskapskraven på er undervisning?
- Hur arbetar ni för att eleverna ska få kunskap om vad som krävs för olika betyg?
- Hur arbetar ni med att kontinuerligt dokumentera, utvärdera och bedöma elevernas kunskaper?
- Hur ger ni eleverna respons under arbetets gång?
- Hur försäkrar ni er om att de bedömningar ni gör av elevernas kunskaper är så rättvisa och likvärdiga som möjligt?
- Hur kan kunskapskravens beskrivningar användas när ni formulerar skriftliga omdömen?

---

¹ Betyg i årskurs 6 och 7 träder i kraft först hösten 2012. Under läsåret 2011/2012 ska kunskapskraven för betyget E i slutet av årskurs 6 gälla som godtagbara kunskaper.

En idé till planering

För att främja elevernas lärande och kunskapsutveckling ska undervisningen, enligt läroplanen, ta sin utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper samt i läroplanens övergripande mål och kursplanen i ämnet.

För att illustrera detta presenteras här nedan en idé om hur man kan planera och utforma undervisning i enlighet med den samlade läroplanens första och andra del samt kursplanen och kunskapskraven i ämnet musik. I de fall man planerar för ämnesövergripande arbetsområden kompletteras planeringen med de övriga ingående ämnens kursplaner och kunskapskrav. Modellen bygger på att elever och lärare tillsammans planerar ett arbetsområde som utgår från kursplanen i musik samt elevernas förkunskaper och intressen. Modellen ska inte ses som linjär, de olika delarna i den står i dialog med och är beroende av varandra. Exemplet är konstruerat för årskurs 4-6 men idén om planeringsprocessen är överförbar till alla årskurser. Observera att exemplet är övergripande till sin karaktär och endast syftar till att illustrera planeringsprocessen.

Exempel på en planeringsprocess av ett arbetsområde

En musiklärare för årskurserna 4-6 ska planera ett arbetsområde i ämnet musik som ska pågå under vårterminen. Tillsammans med musiklärare från de andra skolorna i kommunen har läraren har vid flera tillfällen fört diskussioner utifrån de kunskaper och förmågor som kursplanen i ämnet beskriver att eleverna ska ges möjlighet att utveckla genom undervisningen samt läroplanens övergripande mål.

Till exempel

- Hur kan vi arbeta för att ge eleverna *förutsättningar att utveckla kunskap att använda röst och musikinstrument, samt musikaliska begrepp och symboler i olika musikaliska former och sammanhang?*
- Hur arbetar vi för att eleverna ska *få möjligheter utveckla en tilltro till sin förmåga att sjunga och spela och ett intresse för att utveckla sin musikaliska kreativitet?*
- Hur ger vi eleverna *förutsättningar att utveckla sina kunskaper om och förståelse för olika musikkulturer, såväl den egna som andras?*
- Hur skapar vi arbetsformer som möjliggör att vi *tillsammans med eleverna planerar och utvärderar undervisningen?*

Exempel på en planeringsprocess

- **Förankring i kursplanens syfte**
- Innehåll
- Konkretisering av mål
- Arbetsformer
- Bedömning
- Dokumentation

Förankring i kursplanens syfte

Läraren har sedan tidigare planerat att ett kommande arbetsområde ska behandla populärmusik från olika kulturer. I samband med att den svenska melodifestivalen och finalen i Eurovision Song Contest sänds i tv är detta någonting som alla skolans elever pratar och har åsikter om. Vid det aktuella tillfället föds därför idén hos musikläraren att på något sätt ta tillvara elevernas stora engagemang och intresse kring detta fenomen. Hon bestämmer sig därför att under den kommande terminen genomföra arbetsområdet ”Melodifestivalen” med skolans elever. Läraren planerar för att alla tre årskurserna ska vara involverade i arbetsområdet, men med lite olika fokus beroende på vilken årskurs det handlar om. I utdraget från syftet nedan är de delar som arbetsområdet kommer att beröra understrukna.

Utdrag ur läroplanens tredje del, kursplan i ämnet musik

Musik

Musik finns i alla kulturer och berör människor såväl kroppsligt som tanke- och känslomässigt. Musik som estetisk uttrycksform används i en mängd sammanhang, har olika funktioner och betyder olika saker för var och en av oss. Den är också en viktig del i människors sociala gemenskap och kan påverka individens identitetsutveckling. I vår tid förenas musik från skilda kulturer och epoker med andra konstformer i nya uttryck. Kunskaper om och i musik ökar möjligheterna att delta i samhällets kulturliv.

Syfte

Undervisningen i ämnet musik ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper som gör det möjligt att delta i musikaliska sammanhang, både genom att själva musicera och genom att lyssna till musik.

Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att tillägna sig musik som uttrycksform och kommunikationsmedel. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskap att använda röst, musikinstrument, digitala verktyg samt musikaliska begrepp och symboler i olika musikaliska former och sammanhang.

Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla en musikalisk lyhördhet som gör det möjligt att i samarbete med andra skapa, bearbeta och framföra musik i olika former. Undervisningen ska ge eleverna både möjlighet att utveckla en tilltro till sin förmåga att sjunga och spela och ett intresse för att utveckla sin musikaliska kreativitet.

Genom undervisningen ska eleverna utveckla förmågan att uppleva och reflektera över musik. Elevernas erfarenheter av musik ska utmanas och fördjupas i mötet med andras musikaliska erfarenheter. Därigenom ska undervisningen bidra till att eleverna utvecklar sina kunskaper om och förståelse för olika musikkulturer, såväl den egna som andras.

Genom undervisningen i ämnet musik ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- spela och sjunga i olika musikaliska former och genrer,
- skapa musik samt gestalta och kommunicera egna musikaliska tankar och idéer, och
- analysera och samtala om musikens uttryck i olika sociala, kulturella och historiska sammanhang.

Läraren i exemplet undersöker vad eleverna redan kan och vad de vill lära sig. Det senare är betydelsefullt eftersom hon är mån om att sätta in arbetsområdet i ett för eleverna meningsfullt och intresseskapande sammanhang. Läraren låter eleverna berätta om sina erfarenheter av musikframträdanden och om populärmusik från olika kulturer. De får också ge förslag på aktiviteter de vill göra inom ramen för arbetsområdet samt vilket innehåll som kan vara relevant till det aktuella arbetsområdet.

Exempel på en planeringsprocess

- Förankring i kursplanens syfte
- **Innehåll**
- Konkretisering av mål
- Arbetsformer
- Bedömning
- Dokumentation

Innehåll

Läraren ser över kursplanens centrala innehåll för årskurs 4-6 och vad som skulle kunna vara relevant att behandla i arbetsområdet *Melodifestivalen*

Läraren ser att hon utifrån kursplanen har stora möjligheter att tillsammans med eleverna bestämma innehåll som är bekant och elevnära. I rutan nedanför är det innehåll som läraren bestämmer sig för att behandla i det aktuella arbetsområdet understruket.

Utdrag ur läroplanens tredje del, Kursplaner, musik

I årskurs 4–6

Musicerande och musikskapande

- Sång, melodispel och ackompanjemang i ensembleform i olika genrer.
- Gehörsmusicerande efter musikaliska mönster, till exempel ackordföljder, perioder och kompmodeller.
- Imitation och improvisation med röst och instrument, rytmer och toner.
- Musikskapande med utgångspunkt i musikaliska mönster och former, till exempel ackordföljder och basgångar.
- Musikframföranden.

Musikens verktyg

- Röst- och hörselvård vid musikaliska aktiviteter, till exempel uppvärmningsövningar.
- Hälsosamma ljudnivåer och olika typer av musikhörselskydd.
- Rösten som instrument för olika vokala uttryck, till exempel sång, jojk och rap.
- Ackord- och melodiinstrument, bas och slagverk för melodi- och rytmspel eller för ackompanjemang.
- Rytm, klang och dynamik, tonhöjd, tempo, perioder, taktarter, vers och refräng som byggstenar för att komponera musik i olika genrer.
- Musiksymboler, grafisk notation, noter och ackordbeteckningar.
- Digitala verktyg för ljud- och musikskapande.

Musikens sammanhang och funktioner

- Ljudets och musikens fysiska, tanke- och känslomässiga påverkan på människan i olika sammanhang. Hur musik används för påverkan och rekreation och i olika rituella sammanhang.
- Ord och begrepp som behövs för att kunna läsa, skriva och samtala om musicerande och om intryck samt upplevelser av musik.
- Musik tillsammans med bild, text och dans. Hur olika estetiska uttryck kan

samspela.

- Indelningen i stråk-, blås-, sträng-, tangent- och slagverksinstrument.
- Konstmusik, folkmusik och populärmusik från olika kulturer och deras musikaliska karaktärsdrag.

Exempel på en planeringsprocess

- Förankring i kursplanens syfte
- Innehåll
- **Konkretisering av mål**
- Arbetsformer
- Bedömning
- Dokumentation

Konkretisering av mål

Läraren i exemplet vill tydliggöra vilka kunskaper och förmågor som arbetsområdet ska ge eleverna förutsättningar att utveckla. Hon konkretiserar därför målen i ämnets syfte. Konkretiseringen innebär för arbetsområdet *Melodifestivalen* att eleverna efter avslutat arbetsområde ska ha utvecklat:

- sin förmåga att delta i gemensam sång och använda rösten för olika vokala uttryck,
- sin förmåga att spela populärmusik från olika kulturer med hjälp av ackord-, melodi- och rytminstrument,
- sin förmåga att arrangera, repetera och framföra musik inför andra
- sin förmåga att samtala om eget och andras musicerande och musikframförande,
- sin förmåga att uttrycka sig om egna musikupplevelser, och
- sin förmåga att analysera och samtala om vad som kännetecknar populärmusik från olika kulturer.

Exempel på en planeringsprocess

- Förankring i kursplanens syfte
- Innehåll
- Konkretisering av mål
- **Arbetsformer**
- Bedömning
- Dokumentation

Arbetsformer

I valet av arbetsformer utgår läraren från läroplanens två första delar. Där anges bland annat riktlinjer som läraren har att förhålla sig till när det gäller elevernas utveckling och lärande.

Utdrag ur läroplanens andra del 2.2 Kunskaper

Riktlinjer

Läraren ska

- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan,
- ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel.

Med stöd av de inledande diskussionerna med eleverna väljer läraren att eleverna inledningsvis ska få titta och lyssna på delar av förra årets melodifestival. I samband med det kommer man att diskutera musikaliska uttryck från olika kulturer och uppmärksamma olika sätt att framföra musik på en scen. Läraren bestämmer sig också för att i samråd med eleverna dela in dem i olika grupper. Varje grupp kommer sedan att få välja en låt att arrangera, repetera och så småningom framföra inför föräldrar och anhöriga på ett öppet hus i skolan. I detta arbete ska eleverna få träna på att analysera gruppens gemensamma musicerande och ge konstruktiva förslag till hur deras framförande kan förbättras. De kommer att få pröva olika sätt att lära

sig låtar både genom att imitera men också med hjälp av olika musiksymboler. De kommer även att få pröva på att göra enkla improvisationer till några av melodierna. Detta är några exempel på vad läraren väljer att genomföra.

Exempel på en planeringsprocess

- Förankring i kursplanens syfte
- Innehåll
- Konkretisering av mål
- Arbetsformer
- **Bedömning**
- Dokumentation

Bedömning

Läraren i exemplet vill att eleverna ska förstå vad de förväntas lära sig inom ramen för arbetsområdet och få möjligheter att ta ansvar för sitt lärande. Därför planerar hon för hur de fortlöpande ska arbeta med bedömning och feedback inom ramen för arbetsområdet samt hur de ska göra eleverna delaktiga i detta. Läraren stödjer sig på läroplanens övergripande mål om bedömning och betyg.

Utdrag ur läroplanens första del, 2.7 Bedömning och betyg

Skolans mål är att varje elev

- utvecklar ett allt större ansvar för sina studier, och
- utvecklar förmågan att själv bedöma sina resultat och ställa egen och andras bedömning i relation till de egna arbetsprestationerna och förutsättningarna.

För att tydliggöra för eleverna vad de förväntas lära sig utgår läraren i exemplet från kunskapskraven i slutet av årskurs 6. De delar i kunskapskraven som läraren kommer att utgå ifrån i sin bedömning under och efter arbetsområdet *Melodifestivalen* är understrukna i rutan nedanför, där kunskapskraven för betyget E har valts som exempel.. Läraren konstaterar att arbetsområdet *Melodifestivalen* ger ett brett bedömningsunderlag som berör stora delar av kunskapskraven i ämnet musik.

Kunskapskrav för betygssteget E i slutet av årskurs 6 för ämnet musik

Eleven kan delta i gemensam sång och följer då i **någon mån** rytm och tonhöjd. Eleven kan även spela **delar** av en enkel anpassad melodi-, bas- och slagverksstämma samt **bidra** till ackompanjemang på ett ackordinstrument med **några** ackord. Dessutom sjunger eller spelar eleven på något instrument **i viss mån med timing**.

Eleven kan **bidra** till att skapa musik genom att med hjälp av röst, instrument, eller digitala verktyg utgå från några enkla musikaliska mönster och former och pröva **hur** dessa kan **bidra till en fungerande** komposition.

Eleven kan föra **enkla** resonemang om eget och andras musicerande. Eleven kan även uttrycka sig på ett enkelt sätt om egna musikupplevelser samt **beskriva** och **ge exempel** på hur musik kan påverka människor. Dessutom kan eleven **med viss** säkerhet urskilja och **ge exempel på** musikaliska karaktärsdrag från olika genrer och kulturer samt **med viss säkerhet** ge exempel på instrument från olika instrumentgrupper.

Exempel på en planeringsprocess

- Förankring i kursplanens syfte
- Innehåll
- Konkretisering av mål
- Arbetsformer
- Bedömning
- **Dokumentation**

Dokumentation

Läraren i exemplet diskuterar och bestämmer sig för hur hon ska bedöma elevernas lärande och utveckling inom ramen för arbetsområdet och vid vilka tillfällen detta ska ske samt hur elevernas lärande och utveckling ska dokumenteras.

Tillsammans med kunskapskraven blir detta ett underlag för fortsatt formativ bedömning av hur eleven kan fortsätta att utvecklas i riktning mot ämnets syfte och läroplanens övergripande mål. Det blir även en del i det underlag som ligger till grund för de skriftliga omdömena som läraren skriver inför utvecklingssamtalet.

Läraren i exemplet planerar också att använda bedömningsunderlagen som utgångspunkt för att utvärdera den egna undervisningen med syfte att utveckla dess kvalitet så att elevernas måluppfyllelse kan öka.

Sammanfattning av planeringen

Läraren i exemplet har planerat arbetsområdet *Melodifestivalen* för årskurserna 4-6. Planeringen formuleras skriftligt och används för att informera elever och föräldrar om arbetsområdet.

För arbetsområdet *Melodifestivalen* kom planeringen för årskurs 4-6 att se ut så här:

Planering för arbetsområde *Melodifestivalen* årskurs 4-6

Under vårterminen kommer vi att arbeta med arbetsområdet *Melodifestivalen* i ämnet musik.

Genom detta projekt kommer du att utveckla kunskaper om musik från olika kulturer. Du kommer att få lära dig att spela på olika rytminstrument, ackordinstrument och melodiinstrument. Vi kommer att lära oss att lyssna till, samtala om, sjunga och spela populärmusik från olika kulturer. Du kommer även att få träna dig på att framföra musik genom att tillsammans med en grupp kamrater göra ett musikframförande inför publik.

Följande mål i ämnet ligger till grund för arbetsområdet:

- spela och sjunga i olika musikaliska former och genrer,
- gestalta och kommunicera egna musikaliska tankar och idéer, och
- analysera och samtala om musikens uttryck i olika sociala, kulturella och historiska sammanhang.

I arbetsområdet *Melodifestivalen* ska du få möjlighet att utveckla

- din förmåga att delta i gemensam sång och använda rösten för olika vokala uttryck,
- din förmåga att spela populärmusik från olika kulturer med hjälp av ackord-, melodi- och rytminstrument,
- din förmåga att arrangera, repetera och framföra musik inför andra,
- din förmåga att samtala om ditt eget och andras musicerande och musikframförande,
- din förmåga att uttrycka dig om egna musikupplevelser, och
- dina kunskaper om instrument från olika instrumentgrupper samt din förmåga att samtala om populärmusik från olika kulturer och urskilja dess musikaliska karaktärsdrag.

Bedömning

I arbetsområdet bedöms

- i vilken mån du kan följa en stämmas rytm och tonhöjd när du sjunger.
- i vilken mån du kan spela en melodi- bas- eller slagverksstämma
- i vilken mån du kan ackompanjera på ett ackordinstrument

- med vilken timing du spelar eller sjunger.
- på vilket sätt du resonerar om ditt eget och andras musicerande.
- på vilket sätt du kan uttrycka dig om egna musikupplevelser, och med vilken säkerhet du urskiljer musikaliska karaktärsdrag från olika kulturer.
- med vilken säkerhet du kan identifiera instrument från olika instrumentgrupper.

Undervisning

För att du ska få möjlighet att lära dig allt det här ska vi på lektionerna bland annat titta och lyssna på delar av förra årets melodifestival. I samband med det kommer vi att diskutera musikaliska uttryck från olika kulturer och uppmärksamma olika sätt att framföra musik på en scen. Du kommer att få bilda en grupp tillsammans med några kamrater. Varje grupp kommer att få välja en låt att arrangera, repetera och så småningom framföra inför föräldrar och anhöriga på ett öppet hus i skolan. Vi kommer att imitera och improvisera musik och träna oss på att använda olika musiksymboler i vårt gemensamma musicerande. För att våra musikframföranden ska bli så bra som möjligt ska vi träna oss på att lyssna till och ge förslag på hur gruppen kan utveckla det gemensamma musicerandet.

Exempel på en planeringsprocess

- Förankring i kursplanens syfte
- Innehåll
- Konkretisering av mål
- Arbetsformer
- Bedömning
- Dokumentation

Planera ett arbetsområde

Här nedan följer ett antal frågor som tillsammans med exemplet ovan kan vara en utgångspunkt för planering av ett arbetsområde eller en arbetsuppgift.

Förankring i kursplanens syfte

- Vilka delar ur syftet vill vi skapa ett arbetsområde eller arbetsuppgift kring?
- Hur tar vi reda på elevernas förkunskaper och vad kan de ha inflytande över i planeringen av arbetsområdet?

Innehåll

- Vad av det centrala innehållet kommer att behandlas i arbetsområdet?
- Finns det idéer från lärare eller elever på ytterligare innehåll som vi ser skulle kunna vara relevant att behandla inom ramen för arbetsområdet?

Konkretisering av mål

- Hur tydliggör vi arbetsområdet för eleverna så att de är medvetna om målet med arbetet?
- Hur kan vi konkretisera de utvalda målen i det aktuella arbetsområdet?

Arbetsätt

- Vilka delar från den samlade läroplanens övergripande mål ska eleverna ges möjlighet att utveckla i det aktuella arbetsområdet?
- Hur introducerar, genomför och avslutas arbetsområdet så att eleverna ges möjlighet att utvecklas i riktning mot ämnets syfte och läroplanens övergripande mål?
- Hur stimulerar vi elevernas språkutveckling inom ramen för arbetsområdet?
- Vilka andra ämnen kan kopplas till arbetsområdet för att skapa större sammanhang och helheter?

Bedömning

- Hur och när kan elevernas kunskaper och förmågor bedömas i relation till arbetsområdet och ämnets kunskapskrav både under arbetsprocessen och efter genomfört arbete?
- Vilka redovisningsformer ger eleverna möjlighet att visa de kunskaper som det är tänkt att de ska utveckla?

Dokumentation

- Hur dokumenterar vi varje elevs kunskapsutveckling?
- Hur kan vi använda dokumentationen för att utvärdera vår undervisning?
- Hur överför vi de erfarenheter vi gör i arbetsområdet till andra arbetsområden?
- Hur delar vi andra kollegor våra erfarenheter?